

Nr. 20 – 22. oktober 2009
Tidsskr Nor Legeforen
2009; 129:2152
doi: 10.4045/tidsskr.09.1065

Tidsskrift for Den norske legeforening

ANMELDELSER

Råd for den som ikke vil bli lurt

A A Dahl

NordhelleG.
Manipulasjon

Forståelse og håndtering. 188 s, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2009. Pris NOK 335

ISBN 978-82-05-39072-0

Denne utgivelsen inngår i en tradisjon av psykologisk forståelses- og selvhjelps litteratur som bygger mer på forfatterens praktiske erfaringer enn på skarpsindige begrepsanalyser og empirisk forskning. Nordhelle er psykolog og advokat med lang erfaring innen konflikthåndtering og meglingsarbeid, som hun har skrevet om tidligere. Ifølge vaskeseddelen henvender hun seg til fagpersoner, inklusive leger, som arbeider med mennesker. Hensikten er å gi en dypere forståelse av manipulasjon, for dermed å hjelpe dem til å identifisere og avsløre fenomenet. Det er flere grunner til at denne målsettingen ikke nås.

Forfatteren slår fast: «Manipulasjon er en bevisst falsk/usaklig presentasjon, som på en skjult måte og med hensikt, får andre til å gjøre noe fordelaktig for manipulator, som de ikke er klar over at de ellers ikke ville gjøre.» Definisjoner med doble nektelser er alltid besværlige. I kapitlet om fenomenet greier ikke forfatteren å nå frem til klarhet om hva manipulasjon egentlig er – spillteknikk, kommunikasjonsstrategi, mestringsmåte, forsvarsmekanisme, vane eller alt sammen? Det er selvfølgelig viktig å skille manipulasjon fra tilgrensende fenomener som påvirkning, overtalelse og trusler, men også her er fremstillingen preget av uklarheter og omtrentligheter. Forholdet mellom manipulasjon, uansett hva det er, og psykopati, som er en psykisk lidelse, fremstilles direkte feilaktig. Forfatteren beskriver også en utvikling fra sporadisk manipulasjon via vanemessig manipulasjon, manipulasjonskarakter, kronisk manipulasjon, rigid manipulasjonsmønster til

personlighetsforstyrrelse som det ikke finnes noen som helst empirisk dekning for.

I teksten er det mange eksempler fra hverdagslivet, familielivet og jusen. Det er egne kapitler om manipulasjon av barn, særlig knyttet til samlivsbrudd, og manipulasjon innen religiøse organisasjoner og sekter. Dette er fortjenstfullt, men mange av eksemplene oppfyller ikke den definisjonen av manipulasjon som forfatteren legger til grunn.

Kapitlet om håndtering av manipulasjon er det beste. Her er det mange forslag til strategier for å avsløre og stoppe det. Jeg savner forfatterens forklaring på hvordan personer som har vært kuert og lurt av manipulerende nærstående gjennom lang tid, skal få styrke og selvtillit til å endre sin uhensiktsmessige kommunikasjonsform.

Jeg manipulerer altså ikke leserne av anmeldelsen når jeg påstår at *Manipulasjon* ikke oppfyller sin målsetting. Spørsmålet er om forlaget og forfatteren manipulerer oss. Forsiden er like enkel som genial – et mannshode med en slange til munn og en fredsdue i snakkeboblen. Det kan få oss til å tro at innholdet er like godt og at boken bør kjøpes, men der blir vi manipulert!